

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló”, a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létező új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este,
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

A tornászok ünnepe.

Ragyogó tavaszi nap sugaraitól körülövezve, a fiatalság és erő fölemelő öntudatával, csodálva, bámultatva egy egész város kicsinyétől nagyjától, vonult fel közel másfélezer diák tegnap és tegnapelőtt Székesfehérvárról. Meg akarta mutatni ifjú erejét, acélizmait, az ép lelket az ép testben, a jövő reménységét, a mely védeni fogja a magyar hazát, védeni a becsületet, tisztességet, a multat, a jelent, a jövőt. Székesfehérvár közönsége sohasem fogja elfeledni ezt a két napot s hogy az általános felfogást és hatást jellemezzük, bátran mondhatjuk, hogy nagyon sajnálhatja mindenki, a ki ennek a látványnak részese nem volt. Itt örömkönyveket lehetett simni, érezhettük a büszkeséget, a boldogságot, sokszor, nagyon sokszor az irigység indulatát, irigylve azt a sok szép reményt, a mit ez az ifjuság még megvalósíthat, azt a kitünőt rendszert, a mely a nevelési módszert ilyen mederbe terelte.

A megérkezés.

A versenyre a következő intézetek ifjusága érkezett: a csurgói ev. ref. főgimnázium, az érsekújvári kath. főgimnázium, a felsőlövői ág. ev. főgimnázium, a kaposvári áll. főgimnázium, a keszthelyi kath. főgimnázium, a nagykanizsai

kath. főgimnázium, a pápai ev. ref. főgimnázium, a pécsi kath. főgimnázium, a soproni ág. ev. főgimnázium, a széksárdi áll. főgimnázium, a székesfehérvári kath. főgimnázium, a székesfehérvári áll. főreáliskola, a szombathelyi kath. főgimnázium, a soproni áll. főreáliskola, a pécsi áll. főreáliskola, a győri áll. főreáliskola, a trencsényi kath. főgimnázium, a veszprémi kath. főgimnázium, a zalaegerszegi áll. főgimnázium, a győri felső kereskedelmi iskola, a csurgói állami képezde, a felsőlövői ág. ev. képezde, a modori áll. képezde, a soproni ág. ev.-képezde.

A nagy rész már szombat délután megérkezett, úgy, hogy azok már a versenyterre is kivonulhattak s ott a szeryakorlatoknál és ug-rásoknál — ezek képezték a verseny legfontosabb részét — részt is vehettek.

A verseny főrésze azonban vasárnapra esett.

A felvonulás.

Az ifjuság kath. része vasárnap reggel a székesegyházban szent misét hallgatott, a melyet Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök mondott. Misa alatt az ifjuság egyházi énekeket adott elő. Utána a Vörösmarty téren gyülekeztek és kiki zászlai alatt indult a fellobogozott utcákon keresztül fel a vásártérre, a mely — bátran mondhatjuk — soha ily egyenes, alkalmas és célszerű nem volt még (dicséret érte a mérnöki hivatalnak, az ünnepélyt rendező bizottságnak s a város áldozatkészségének, a mely valóban semmi költ-

séget nem kimélt, hogy a hatalmas terület minden kívánalomnak megfelelő legyen.)

A déli oldalon deszkákbeli körülbelül 1500 néző számára tribünt készített a mérnöki hivatal. Középen volt a fedett tribün, ahol a zsűri és a rendező bizottság egy része foglalt helyet.

A menetet a déli vasutak zenekara nyitotta meg, ropogatva az induló lélekemelő akkordjait. Utána következett négyes sorokban az ifjuság. Elöl a székesfehérvári főgimnázium ifjusága, 170 fű szürke tornászöltönyben. A felvonulásban részt vettek az alsóosztályok ifjai is, akik a versenyben részt nem vettek. Az apró legények keményen kifeszítgtek a mellüket s katonás rugékonysággal, csillogó szemekkel, aranyos, megennivaló büszkeséggel vonultak a küzdőterre. Érezték, hogy minden tekintet őket nyeli s Székesfehérvár közönségének most ők a személfénye. Azután jöttek a többi intézetek, mindegyik a maga zászlaja alatt s a jelző táblával, amely az intézet nevét viselte. Pergett a dob, harsogott a trombita mindegyik csoportban, úgy, hogy egy való-ságos hadsereg felvonulásának képe tárult a nézők szeme elé. Természetes, hogy minden intézet a maga legszemrevalóbb legényeit küldte el, a kik ha nem is mindig a tanulásban, de a testi erőt s ügyességet tekintve, a legeslegelsőek voltak s arra hivatottak, hogy intézetüknek dicsőséget hírnevet, ha lehet, az első díjat, de mindenesetre minél több ezüst és bronzérmel szerezzenek. Az ezüst kürtöt, az első jutalmat mindegyik intézet

A Koós gyerek esete.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Olyan csufos bukásra a legöregebb színház-járók sem emlékeznek, mint amelyek a Koós gyerek darabjának a nyakát szegte. A publikum ordított, sütyült és tombolt, mintha egy világraszóló hülyeséget kellett volna kivégezni, pedig a darab jó volt, egész a második felvonás végeig elégedetten dörszölgötte a kezét a direktor és tapsolt nagy lelkesedéssel a publikum. A második felvonás végén esett meg azután az a botrány, ami olyan szomorú következményekkel járt a Koós gyerekre nézve.

Már az egész dolog kezdetén megmondta Gedeon, a poéta, akit másképpen a zöldes kecskebaknak is neveztek, mert verseiben igen szerte a lehetetlen képeket, hogy rossz vége lesz ennek a komédiának.

— Hallod-e fiatalember, így szolt a Koós gyerekekhez, becsüld meg jobban a művészetedet, várd be becsülettel, míg eljön az idő és tisztesség uton kapsz pénzt a dolgozódért. Olyan vagy, mint egy automata verékli, ha pénzt dobnaq beléd, rögtön muzsikálsz és mindenkinek muzsikálsz, pedig akkora tehetséged van, hogy okvetlenül tudnál valami okosat produkálni. Becsüld meg jobban a művészetet, vagy hamarosan ki fogsz mulni és vigyorogva állanak majd a tete-med körül azok, akik most irygelnek.

A Koós gyerek mélyeséges megvetéssel nézett a művészi tisztesség jámbor apostolára.

— Szamar beszédek hagyták el fogaid re-

keszt, kecskebak, — így felelt az ilyen prédikációkra. Nagy baj az, ha valaki sok elméletet tud, beszél a végtelenségbe és mindig boldondokat beszél. Tudok én annyi becsületet, mint te, azt is tudom, hogy komolyan kell vennem a mesterségemet, de köztöni való lennék, ha el nem fogadnám azt a pénzt, ami magától kínálkozik. Hiszen ismered a pénz pszichológiáját, nagyon rártartós valami az, nagyon neléz meghódítani, különösen magunkfajta embereknek. Most a tanácsos ur ráhezett a dicsőségre, tapsot akar hallani és szindarabot akart írni, de nem járt rá az esze, megíratta hát velem. Csak egy morzsáját adtam el a tehetségemnek, marad még elég a komoly munkára is. Valóságos elmekörtani érdekességnek kell annak lenni, aki ebben is talál valami gáncsolni valót.

A kecskebak csak csóválta a fejét és félre tilt duzzogni. Együtt laktak, jó barátok voltak, rosszul esett neki, hogy ilyen léha beszédekét hall a gyerektől.

Az pedig furfangosan elhallgatott egy igen fontos dolgot. Nem mondta el, hogy milyen nagy szeretettel írta meg azt a darabot és azt sem mondta, hogy mikor megírta, még eszeágában sem volt, hogy ilyen gonoszságot követ el vele.

Akkor még végtelenül nagy büszkeség dagasztotta a keblét. Mikor az utolsó szót leírta, örömben körüláncolla az asztalt és közben indán csatakiáltásokat hallatott, alig akart szóba állani a többiekkel és meg volt győződve, hogy ezért a darabért összetett kezekkel fognak könyörögni a direktorok. Eppen csak azon volt megakadva, hogy melyiket boldogítsa vele.

Mikor azután elhatározta magát, büszke

önérzettel nyitott be a kiválasztott igazgatóhoz és leereszkedőleg közölte vele, hogy hajlandó egy darabot átadni neki.

A direktor sovány sárga emberke volt, jó-ságos, csupasz arcu kis gnóm, aki biztalan hunyorgatott szemével, mikor előlávasta a kéziratot. Hogy ez igen okos dolog, sőt zseniális egy dolog, de ezekben a sanjyaru időkben ő nem kísérletezhet egy ilyen sötét névvel. Az ördög tudja kitalálni a publikum gusztusát, lehet, hogy a legjobb dolgot is agyonveri, ha ilyen a hangulata. Azért hát neki meg kell maradnia a biztos, nagy neveknel, akiknek mindent elbisznek, járassanak bár tarantellát a józan ésszel. Próbáljon hát máshol szerencsét.

A Koós gyerek önérzete csak a harmadik direktornál kezdett csappanni. Itt már látta, hogy még semmiképpen sem boldogulhat, úgy összaszuzogodott, mint egy fonnyadt birsalma és átkozta a világot, meg annak egész véletlenségekre épített berendezését.

Igy történt, hogy megismerkedett a tanácsos urral és megkötötte az alkut. A tanácsos ur meg volt elégedve, busásan fizetett, csak teljes díkrációt költött ki magának, ami egészen természetes.

A történeti igazságnak tartozunk annak a konstatalásával, hogy a Koós gyereket első sorban nem a pénz csábította el. Ezt ő csak azért tüntette fel így a kecskebak előtt, hogy hencgjen cinizmusával és elleplezze azt a szentimentális apai szeretetet, amit első komoly darabja iránt érzett. Mert a Koós gyerek főképpen azért ment bele az üzletbe, hogy a darab egyáltalában színre kerüljön. Neki már mindegy volt, akármi

Mai lapunk 4 oldal.

szinte-harsogtatta már, feszítette az izmait, kivágta a mellét s oly katonás keménységgel emelgetté a lábait, mint aki biztos a győzelem tudatában. A közönség pedig gyönyörködött és élvezett s bizonyára sohasem fogja elfeledni az egész versenynek azt a legfestőbb és legmegragadóbb részletét.

A vásártéren.

Katonás pontossággal foglalta el mindegyik csoport a helyét. Az ifjak adott jelre levették a s kalapjukat s elénekelték a magyar nemzet imáját a himnust. Csakugy döngött, zúgott a másfélezer torokból. Csakhamar megkezdődtek a rendgyakorlatok. Gyönyörű látvány volt. Háromezer kar emelkedett a harang szavára s csinálta a maga csodálatos pontossággal betanult gyakorlatait. Körülbelül 10 percig tartottak ezek a gyakorlatok, a mely után az ifjuság szétoszlott s megkezdődtek a különféle gyakorlatok: póznamászás, magas ugrás, sulydobás, távugrás, füles lapda játék, futás stb.

Körülbelül 11 óráig tartott a játék. A nap tulságosan barátságos lett. Az ifjak, de maguk a nézők is kifáradván, az előbbi rendben megtörtént az elvonulás.

Délután.

Az élvezetes rész délutánra jutott. Részből látványosság volt ez, a melyben a már bemutatott gyakorlatok egyes részleteit is megismételték, másrészt pedig a már megkezdett, de be nem fejezett egyén, versenyeket folytatták. Az ünnepélynek kiváló fényt kölcsönzött az a körülmény hogy megjelent rajta Erzsébet Amália kir. hercegnő is. Továbbá ott volt Prohászka Ottokár dr. megyés püspök Burány Geregly csornai prépost, Széchényi Viktor gróf főispán, Havranek József polgármester, Szűts Jenő alispán, Rónai Horváth Jenő vezérőrnagy ker. parancsnok, Jámborffy Álmán ezredes stb. Szögyény Marich Julia, Saára Gyula dr. orsz. képviselő. stb. A kir. hercegnő mögött a hölgybizottság foglalt helyet, a kik a gyűlés munkáját végezték. A tribünök többi részét zsufoltság megtöltötte a közönség, úgy hogy sokan jegyet sem kaphattak már. Csupán az állóhelyek jegyeiből maradt meg néhány darab.

A festői felvonulás után az ifjuság elénekelté a himnust. Erzsébet Amália kir. hercegnő nevében a megyéspüspök megnyitotta a versenyt. Megcsinálták újra a rendgyakorlatokat, majd a különféle egyéni gyakorlatokat futást, szertornaszásokat stb. folytatták.

A közönség mohó kíváncsisággal élvezte a végső erőfeszítésig menő küzdelmet, a melyben mindegyik elkövetett mindent, hogy a dicsőség pálmáját meghódítsa. Mekkora volt aztán az öröme a mikor valamelyik győztesen került ki a küzdelemből. Társai eléje futottak s vállakra emelve riadó üdvözlésekkel vitték a csoportba. A többi diák szintén megéljenizte a győztest s ez volt a szép és megnyugtató hogy a dicsőségért küzdve küzdenek, de mikor a győztes elérte munkája bérét a többi sem irigylti tőle.

A verseny végén összehívták az ifjakat a főpáholy elé s ott Prohászka Ottokár megyés püspök, a verseny védőnek beszédet intézett az ifjakhoz, amely főbb vonásaiban így hangzott:

Kedves ifjak!

Itt nem küzdő porondot, hanem virágos kertet láttam, mi a jobb jövőnek tavaszos kertjét szemléltek, gyönyörködünk a ti fegyelmekben, duzzadó erőtökben, mely mintegy a lelketekből nőtt ki. Elvonulatok előttünk dagadó kebelcel, sugárzó szemekkel, melyekben lelketek tükröződött vissza, ritmikus léptekkel mentetek, mint hazánk szebb reményekre jogosító ifjusága.

Megérezttük, amint előttünk elléptetek, azt az ifjú szellemet, mely a tavasz üde szellőjeként csapott meg bennünket, szívünkbe kapott lelkesedések tüze, szívtek dobogása a küzdelem porondjáról kelve azt kiáltotta világáma: Magyarország, neked ifjuság kell, neked küzdőtér kell, neked győzelmet kell vívnod, győzelmet, melyet erő vívhat a megsemmisülés, a hanyatlás, az enyészet felett. Igen, kedves ifjuság, erő kell mindenkinek felett; dicsérem az erőt Jobb ajkával, a római író ajkával; mikor a gallokat porba verő római katona a csatából jön, elragadtatva mondja: "Félistenek ezek, nem emberek." Hát a kulturember érjen ed a legalább, hol a gallokat leverő katona természeténél fogva áll.

Nem elég a testi erő, aranyos ifjuság, neked az erkölcsi erőt is illetet vének ereje kell. Magyar ifjuság, a tiszta vért, kívánom én

neked. Az ilyen ifjuság a lelkesedésnek tüze csövait röpíti a haza minden terére, fel fogja kelteni. Kópárnáiról a megszibadt gondolatot, a szabadságnak s nemzet érzésnek, gazdasági érzésnek fellendült életét.

Látjátok, nekem ez a szellem kell. Nekem lelkek kellenek, akik az erkölcsi erő önértékeben, a munka és tiszta erkölcs szeretetében küzdő porondra álljanak s azt mondják: Kevesen vagyunk, hazánk, mint a népek ocaánján hullámtól csapdosott sziget, de győzni akarunk. Könnyű páncélos erőkötli védet népeknek, de a magyar maroknyi nép: közülünk mindegyiknek hősi, vértanui léleknek kell lenni.

Legyetek tehát az eszmények emberei és a tiszta vértnek pezsgését oltásotok be a mi sok tekintetben elmaradt, alant járó közéletünkbe, hogy amit mi nem birtunk kivívni, azt ti kedves fiaim majdan valóra váltásotok.

Tehát kedves, aranyos, édes magyar ifjuság, te vagy az én hazám virága — kérlek légy a mi koszorunk! Magyar ifjuság, tűz vagy és erő, kérlek téged, légy őrtüze a magyar szabadságnak. Válsd ki a te lelkesedésed hevében azt a szent reményt, mely egy boldog, hatalmas, szabad, független Magyarországról álmodik.

Az ilyen ifjuság a nemzet koszorúja, koronája, az ilyen ifjuság a nemzetnek harckat vívó, győzelmeiket arató ereje lesz.

A közönség többször riadó éljenzéssel szakította félbe a lendületes beszédet, amely után Erzsébet Amália kir. hercegnő kiosztotta a jutalmakat. Az első jutalmat, a székesfehérvári hőlgyek ezüstkürtjét a keszthelyi főgimnázium kapta. A kürtös vette át a kir. hercegnő kezéből, aki ezen szavakkal adta át neki:

— Örömmel adom önöknek át az első díjat kitűnő tornászásukért.

Persze volt éljenzés és öröm. Az ifjak biztatták s az csakhamar bele is fújt s olyan riadót fújt vele, hogy csakugy ragyogott mindenkinek az arca az örömtől.

Ezután Rónay Horváth Jenő ker. parancsnok adta át a győztesek jutalmát, az érmeiket.

Az ifjuság végül elénekelté a szózatot, majd pedig rágyújtott több vig nótára s aztán a zene hangjai s a közönség éljenzése mellett rendben elvonult.

Az egész ünnepély, apró, elmaradhatlan

módon, csak nem tudta elviselni, hogy a főkjában percsodjék a sok sziveből fakadt gondolat.

Ezeket nem tudta a kecskebak. O csak azt latta, hogy a Koos gyerek léha módon eladja a tehetségét és ez nagyon rosszul esett neki, mert régen együtt laktak és igen jó barátok voltak. Egyre próbálgatta tehát barátját visszatéríteni a jobb utra, válogatott szavakban figyelmeztette, hogy a vesztébe rohan és még a premier napján is óva intette, hogy legalább maradjon otthon és ne nézze végig ezt a szinpadra vitt csunya áruást. Ehhez annyi lelki fásultság kell, amit a kecskebak sohasem fog megbocsátani a Koos gyereknek.

De hát azon már semmi sem segíthetett. A premier napján már kora délután ott csavargott a színház körül, este pedig első volt a színházban és ott olyan magaviseletet tanusított, ami erősen magára vonta a jegyszédő asszonyok figyelmét.

Az első felvonás alatt egészen mámoros lett az ismerős versektől. Egészen feledte, hogy

ezt tulajdonképpen nem neki tudják be, csak nézte nagy büszkén a figyelő publikumot és ádáz gyűlöletet érzett egy kövér polgártárs iránt, aki egy finom lírikus jelenetnél óriási ásitással zavarta a hangulatot.

A második felvonásnál még idegesebb lett. A publikum erősen neki melegegett, egyre sürűbbek lettek a tapsok, a Koos gyerek pedig igen csudálkozott és szörnyen méltatlankodott, hogy senki sem néz rá és csak olyan publikumnak tekintik, mint a többi filiszter. Végre a felvonás végén meghallotta a várva-várt szót. Leikes kiabálás hangzott, amellyel a publikum hívta a szerzőt és a Koos gyerek mindenről megfeledkezve, éppen fel akart állni, hogy megköszönje az óvációt, mikor a függöny nyílásában megjelent a tanácsos ur mosolygó, hajlongó, jól táplált frakkos alakja.

A Koos gyerek előtt elsötétült a világ. Az emberek hirtelen a fejük tetején kezdtek járni és a színház úgy forgott, hogy szédület volt nézni. Úgy érezte, hogy vele valami hallatlan igazság-

talanság történt, nem emlékezett semmire, hanem dühösen kezdett kiabálni:

— Kérem, ez csalás, ez nem igaz, nem ő írta. Nézzék meg kérem, hát kitalálj egy ilyen hájfejűtől ilyesmi. En irtam ezt a darabot, csak elrabolták tőlem. Ez alávalóság!

Ilyesmiket kiabált a Koos gyerek, a publikum pedig megütötte hagyta abba a tapsot. Azután elkezdett tombolni, fűtülmi és abcugolni, olyan botrány támadt, amilyenre a legöregebb színházjárók sem emlékeznek, a tanácsos ur megtövélt, bamba mosollyal állott a függönynyílásban, a dühöngő Koos gyereket pedig a zöldes kecskebak és egy rendő egyesült erővel vitték ki a színházból.

Otthon szomorú diadallal kezdett bele a kecskebak egy hosszú, választékos előadásba, melyben a büntető nevezist akarta hatatosan aposztrofálni, de nem tudta befejezni, mert csakugyan megáll az ember esze és beléreked a szó, ha ekkora örültséget lát.

Márkus László.

AZ „ÁRPÁDEFÜRDŐ“

USZODÁJA

megnyillott.

